

Іконою і головним символом космічного творіння, навіть значимим натхненником цієї роботи, «представником космічної раси» є Девід Боуї, точніше один з його образів – *Ziggi Stardust*: сценічні костюми збиралися зі звалищ та робилися від концептуального дизайнера Канасая Ямамото. Також позаземне життя – дивні космічні кораблі, стереотипні зелені прибульці та інші фантастичні тарифи надихали дизайнерів Іссі Міяке, Живанші. Проекти Олександра Маккуїна часто натякали на вигадані шоу з демонстрацією футуристичного бачення Атлантиди Платона в поєднанні з тварино-людино-океанічними гібридами; колекція Баленсиага у космічній опері «Зоряні війни»; Хуссейн Чалаян із своєю сукнею з бульбашками, яку можна одягнути у дуже змінений Всесвіт; чоловічий одяг від Донателли Версаче з нашивками в стилі НАСА та значками, розкиданими серед принтів зодіаку та блискучих курток-бомберів. Карл Лагерфельд виходив на міжзоряний подіум із ракетною під брэндом «Шанель», творчо відчувши збіг з новинами НАСА про життєзабезпечуючі плани Сонячної системи *TRAPPIST-1*, представляючи вражаюче бачення шикарного життя за межами Землі. Діор у питання космізму в одязі зосереджується не просто на абстрактному натхненні, а й дуже практично – кожен, хто потрапляє за межі атмосфери Землі, повністю може покластися на свій одяг, щоб зберегтися живим. І в епоху потенційного космічного туризму, наступний етап розробки скафандрів від Діор є вирішальним і сповненим складних міркувань. Впродовж останніх років у Луї Вітон було щось на зразок любовного зв'язку з усіма галактичними речами: продовжуючи свою власну ракету на подіумі сезону 2019 р., концепція брэнду характеризувалася багатьма ознаками класичного стилю космічного віку, поступово перетворюючись у футуризм, включаючи срібні пайетки та архітектурні білі шоломи. Сьогодні все більше спостерігаємо концепції тривимірного друку та технологій створення нових матеріалів – Айріс Ван Герпен створює сучасні мрії космічного віку. Часто описувані як «високотехнологічні» та «науково-фантастичні», колекції моди *VanHerpen* частково засновані на зірковому атласі XVII ст. під назвою *Harmonia Macrocosmica*, першоджерелом яких є космічні конструкції.

Більшість сучасних дизайнерів буквально «підсіли» на створення речей майбутнього, випущена величезна кількість колекцій відомих модних будинків, в яких футуристичний стиль став осно-

вною тематикою. Одяг у футуристичному стилі нескладно відрізнити від будь-якого іншого, адже він буквально просякнутий «інопланетними» мотивами, інноваційними матеріалами і нестандартними лініями. Отже, футуризм все більше і більше входить в моду, його із задоволенням приміряють на себе багато зірок, адже з його допомогою дуже легко виділитися з натовпу. Відтворення ідей космізму з поєднанням сучасних технологій 3D-друку, а також використання живих матеріалів у авторських дизайн-проектах, диктують нові концепції стильового формоутворення та закладають нові підходи до проектування футуристичних колекцій сучасного одягу.

УДК 7.02:687.016

Наталія Остапенко,
докторка технічних наук,
деканка факультету мистецтв і моди,
Київський національний університет
технологій та дизайну,

Тетяна Струмінська,
кандидатка технічних наук,
завідувачка кафедри моди та стилю,
Київський національний університет
технологій та дизайну,

Яна Мамченко,
аспірантка,
асистентка кафедри моди та стилю,
Київський національний університет
технологій та дизайну.

Особливості формоутворення одягу, що трансформується

Ключові слова: дизайн, конструктивне моделювання одягу, трансформативне формоутворення одягу, антропометричні виміри тіла людини, концепції проектування нових форм.

Дослідження одягу, що трансформується, займають значне місце при вивченні формоутворення одягу. Найпершими теоретико-методологічними працями стали наукові роботи з основ трансформації форми об'єктів архітектури, на базі яких було

перероблено, уточнено, розширено, визначено підходи до застосування методології та принципів трансформації у дизайн-проектуванні виробів різного призначення, зокрема одягу. Дослідниками стверджується, що одяг, що трансформується, є одним з актуальних напрямків творчості дизайнерів різних країн – у сучасному швидко мінливому світі одяг повинен бути динамічним, зручним, яскравим. Індивідуальність, прагнення творчості, виклик стандартам світу стають визначальними рисами сьогодення. Одяг, що трансформується, дозволяє споживачеві, якій має у гардеробі один виріб, змінювати стилістику костюма за власним бажанням та призначенням. Нами запропоновано застосування системної класифікації конструктивних елементів одягу, що трансформується, яка дозволяє використання різних методів конструктивного моделювання одягу з метою отримання різновидів його форм. Системна класифікація дозволяє акцентувати увагу на різновидах одягу, основними чинниками якої слугують особливості будови тіла та особливості побудови лекал деталей крою. У художньому проектуванні костюма трансформація розглядається як концептуальне моделювання просторово-геометричної форми; в інженерному проектуванні (конструктивному моделюванні одягу) – як технологічно-функціональне моделювання просторово-геометричної форми та асортименту одягу. Аналіз робіт з інженерного проектування та патентної документації виявив два основних напрямки за класом трансформованого одягу: одяг як система, що трансформується, складається з багатоелементних деталей або виробів з тимчасовими зв'язками між ними; одяг як моновиріб-трансформер, що складається з одного елемента або набору деталей із постійними зв'язками між ними. Трансформовані предмети одягу можуть бути складного чи простого (елементарного) крою. Дослідженнями встановлено, що художнє проектування одягу з цілого шматка матеріалу елементарного крою широко представлено в проектних рішеннях, при цьому різноманітність форм та асортименту предмета одягу досягається за рахунок застосування структурних та трансформуючих елементів, формоутворення на фігурі людини. Саме це визначає особливості зняття мірок для створення трансформерів одягу.

Антропометричні виміри тіла людини та антропологія як наука займає чільне місце при проектуванні та створенні перших

екземплярів одягу з давніх часів. Саме тому, в наукових трудах антропологів XIX ст. наведено стилістичні зміни у моді середини XIX – початку XX ст., а також аналіз процесів, прийомів у знятті мірок та кількісному оцінюванні розмірних ознак у формотворенні одягу. Величинами вимірювання, як правило, слугували чотири довжини і чотири ширини вбрання. Чисельні значення вимірювань переводили у проценти, потім досліджувались зміни показників відповідно до розмірів тіла людини: експериментували частіше із жіночим одягом та його елементами, виявляючи також реакції жінок на модні концепти. Щодо чоловічого одягу, то крім використання різних концептуальних рамок, в антропологічному вивченні мужності очевидними й дотепер залишаються два різних тематичних підходи: деякі дослідження здебільшого стосуються «тільки чоловічих» проблем, подій та місць; інші дослідження включають описи та аналіз жінок, як невід'ємну частину ширшого вивчення мужності. Зразком першого типу є дослідження, орієнтоване на функціоналізм, яке наполягає на поширених, універсальних образах чоловіків у світі, а також на архетиповий підхід, що лежить в їх основі «глибинної структури» мужності у міжкультурному плані. Саме нові дослідження чоловіків як суб'єктів охоплюють сьогоденні антропологію чоловіків та маскуліностей, що суттєво впливає на дизайнерські смаки споживачів та модельєрів.

Становлення дизайну одягу у контексті історичного розвитку форм та стилістики, а також принципів трансформативного формоутворення вимагає ґрунтовного аналізу функціональної складової тектоніки форми у класичному тренді розвитку творчої концепції формотворення Баухауса для аналізу характеру змін у моделюванні та конструктивній будові дизайн-об'єктів. Український сегмент модного ринку одягу підтверджує слідування розвитку визначеного тренду шляхом удосконалення трансформативного формоутворення одягу різного призначення.